

Technická

Pomoc

SAPARD

Vidiecky

PArlament

Preš**O**vského kraja

SAPARD - predvstupový nástroj Európskej
únie

TECHNICKÁ POMOC – jedno z opatrení
programu Sapard

**TRVALO-UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ
VIDIECKYCH OBLASTÍ NUTS II –
Východné Slovensko** – grant vyhlásený
Ministerstvom hospodárstva SR

VIPA

PO

**Vypracoval projekt s názvom
UCHOVANIE, OBNOVA A ROZVOJ
DEDIČSTVA VIDIEKA NA
VÝCHODE SLOVENSKA,
ktorý bol v roku 2004 vyhodnotený
ako úspešný.**

VIDIECKY PARLAMENT NA SLOVENSKU

VIPA je dobrovoľné, mimovládne, verejnoprospešné a neziskové združenie. POSLANÍM VIPA je zlepšiť životné podmienky obyvateľov vidieka.

Regionálne VIPA – aj VIPA Prešovského kraja:

- reprezentujú vidiek kraja navonok,**
- obhajujú a prezentujú záujmy vidieka na úrovni kraja,**
- koordinujú činnosť a aktivity vidieckych združení a mikroregiónov,**
- podieľajú sa na vypracovaní krajských plánov a rozvojových dokumentov,**
- pomáhajú miestnym štruktúram budovať svoje kapacity,**
- zabezpečujú vzdelávanie a poradenstvo pre miestne združenia,**
- a pod.**

CIEĽOVÉ SKUPINY PROJEKTU:

Znevýhodnené regióny východného Slovenska, ktoré:

- majú ambíciu riešiť svoje rozvojové regionálne politiky,**
- potrebujú metodickú pomoc,**
- technickú asistenciu,**
- usmernenie efektívneho spracovania rozvojových stratégií v rôznych oblastiach.**

VŠEOBECNÉ KRÁTKODOBÉ CIELE PROJEKTU:

- ❑ vypracovať sociálno-ekonomické stratégie pre mikroregióny Prešovského a Košického kraja orientované na rozvoj vidieka s dôrazom na diverzifikáciu poľnohospodárstva a ostatných tradičných vidieckych sektorov,
- ❑ následné akčné a finančné plány mikroregiónov,
- ❑ pripraviť miestnych obyvateľov, samosprávy, podnikateľov, inštitúcie na tvorbu kvalitných rozvojových programov a tvorbu projektov podporujúcich trvalo-udržateľný rozvoj regiónov s využitím metódy LEADER.

Pre získanie technickej asistencie na spracovanie rozvojových stratégií sa mohli zapojiť len:

- mikroregióny na území prešovského a košického kraja,
- ktoré nemali spracovaný rozvojový dokument – program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja,
- mali vidiecky charakter (ak ich členom bolo aj mesto, nesmelo byť väčšie ako 10 tisíc obyvateľov),
- mali viac než 8 tisíc obyvateľov,
- majú vyškoleného miestneho experta – odborníka pre rozvoj vidieka,
- majú vlastné technické a kancelárske vybavenie.

V prípade, že mikroregión mal menej ako 8 tisíc obyvateľov alebo nemal vlastného miestneho experta, mohol sa spojiť s iným mikroregiónom, s ktorým splňal požadované podmienky.

Kedže sa jednalo o projekt pre NUTS II, Východné Slovensko – čiže Prešovský a Košický kraj –

komisia rozhodla, že to bude parciálne rozdelenie.

Boli vybrané dva mikroregióny z Prešovského kraja

- Mikroregión Levočské vrchy – Západ (Spiš),**
- Mikroregión Makovica (Šariš)**

a dva z Košického kraja

- Mikroregión Hornád (Zemplín),**
- Mikroregión Kecеровsko – Olšavský (Abov).**

Mikroregión Levočské vrchy – Západ (MR LVR-Z)

- **združenie obcí MR LVR-Z bolo založené 5.12.2000 vo Vlkovciach. Zakladajúcimi členmi sú obce Vlkovce, Tvarožná, Hradisko, Dlhé Stráže a Dravce,**
- **dňa 20.6.2001 bolo združenie rozhodnutím Krajského úradu v Prešove zapísané do registra záujmových združení právnických osôb,**
- **dnes združuje 11 obcí levočského a kežmarského okresu.**

Dielo

**„TECHNICKÁ ASISTENCIA NA SPRACOVANIE
ROZVOJOVÉHO PROGRAMU MR LVR-Z“
bolo Vidieckym parlamentom objednané u
CENTRA PRVÉHO KONTAKTU V LEVOČI.**

Predmetom technickej asistencie bolo:

- ☐ metodické usmernenie a zabezpečenie procesu smerujúceho k zvýšeniu kapacít mikroregiónu pre absorbovanie štrukturálnej podpory,**
- ☐ príprava miestnych subjektov a manažmentu pre využívanie štrukturálnych fondov a budúcej podpory financovania rozvojových programov mikroregiónov.**

CIEĽ TECHNICKÉJ ASISTENCIE:

- **vytvoriť kapacitu občanov MR aktívne sa podieľať na rozvojových procesoch, zapájať sa do prípravy a realizácie rozvojových projektov, schopnosti získať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov a podieľať sa na rozhodovaní o dani v MR a pritom účinne pomáhať volenej časti samosprávy realizovať aktivity,**
- **posilniť občiansku participáciu, rozvoj miestnej demokracie,**
- **vypracovať rozvojový dokument obcí a MR v oblasti dlhodobého rozvoja, realistické akčné plány na obdobie 3-5 rokov pre vybrané priority, vypracované konkrétne projekty miestnych subjektov do jednotlivých operačných programov pre štrukturálne fondy.**

AKČNÝ PLÁN TP SAPARD - rekapitulácia

August 2004

- ❑ Nadviazanie kontaktu so všetkými aktívnymi spoločenskými organizáciami v MR
- ❑ Zabezpečenie všeobecnej informácie o projekte pre všetkých občanov MR
- ❑ Identifikácia miestnych aktivistov

AKČNÝ PLÁN TP SAPARD

December 2004

- Spracovanie jednotlivých častí auditu na základe metodiky dodanej metodickou koordinátorkou – Ing. Jelou Tvrdoňovou, CSc.
  - Audit ľudských zdrojov
MR LVR-Z
  - Audit ekonomických zdrojov
  - Audit prírodných, materiálnych a kultúrnych zdrojov
- Kompletizácia auditu zdrojov
MR LVR-Z

AKČNÝ PLÁN TP SAPARD

Február 2005

- ❑ **Prezentácia auditu zdrojov expertom TP, miestnym manažérom, administrátorom a širokej verejnosti**

- ❑ **Tvorba SWOT analýzy a formulácia vízie MR miestnymi aktivistami, poslancami, podnikateľmi, zručnými ľuďmi, pracovníkmi obecných úradov**

AKČNÝ PLÁN TP SAPARD

Apríl 2005

- Prezentácia SWOT analýzy a vízie MR**
- Odsúhlasenie SWOT analýzy a vízie MR,**
- Tvorba problémových analýz**

Máj 2005

- Prezentácia problémových analýz**

AKČNÝ PLÁN TP SAPARD

Júl 2005

- Formulácia strategického cieľa, špecifických cieľov, opatrení, aktivít, identifikácia indikátorov, tvorba finančných plánov
- Prezentácia opatrení a ich spracovania – NUTS II

August 2005

- Tvorba metodiky implementačného, monitorovacieho a hodnotiaceho rámca

**Celkové trvanie projektu: 16 mesiacov
(máj 2004 – august 2005)**

VÝSLEDKY PROJEKTU:

- Viac ako 20 stretnutí s miestnymi aktivistami, poslancami, podnikateľmi, zručnými ľuďmi, pracovníkmi obecných úradov a širokou verejnosťou,
- Audit zdrojov MR LVR-Z
- Vízia MR
- SWOT analýza MR LVR-Z
- Problémové analýzy
- Implementačný rámec (opatrenia, aktivity, indikátory)
- Finančný plán
- Hodnotiaci a monitorovací rámec

ŠTRUKTÚRA AUDITU ZDROJOV MR

1 Úvod

- Dôvody a ciele obstarania
- Vymedzenie územia
- Základná charakteristika mikroregiónu

2 Prírodné zdroje, podmienky a nástroje

- Pôda
- Lesy
- Voda
- Chránené oblasti
- Nerastné suroviny
- SWOT expertov

3 Kultúrne a historické zdroje

- Smerovanie MR Levočské vrchy – Západ z historických faktov
- Historické pamiatky na území mikroregiónu
- Kultúrne zdroje na území mikroregiónu
- SWOT expertov

4 Ľudské, spoločenské zdroje a inštitúcie

- Demografické charakteristiky
- Vierovyznanie

- Národnostné a etnické skupiny a ich vzájomné postavenie
  - Stupeň a druh vzdelania, školstvo
  - Poradenstvo a vzdelávanie dospelých
  - Úroveň informatizácie
  - Verejné inštitúcie
  - Sociálna infraštruktúra mikroregiónu
  - SWOT expertov
-
- 5 Materiálne zdroje**
  - Domový a bytový fond
  - Technická infraštruktúra a vybavenosť domácností
  - Komunikačná infraštruktúra
  - Majetok mikroregiónu
  - Voľné budovy
-
- Infraštruktúra voľného času
  - SWOT expertov
-
- 6 Ekonomické využitie zdrojov**
  - Ekonomické sektory, ich zastúpenie, odvetvia v sektoroch
  - Zamestnanosť a nezamestnanosť
  - Doterajšie ekonomické využitie zdrojov – pozemkov, lesov, spracovateľského priemyslu
  - Bankový a iný finančný sektor
  - SWOT expertov
  - Zoznam použitej literatúry
  - Zoznam skratiek
  - Prílohy (textové, tabuľkové)

VÍZIA MR LVR-Z

Sme obyvatelia Mikroregiónu Levočské vrchy – Západ, žijúci v priestore, ktorý:

- má dostatok finančných prostriedkov na fungovanie a rozvoj,
- má kompletne dobudovanú technickú infraštruktúru,
- má rozvinutú a dobre fungujúcu podnikateľskú sféru,
- má rozvinutý cestovný ruch,
- je známy na Slovensku, v Európskej únii a vo svete,
- je vhodným miestom pre život mladých a vzdelaných ľudí,
- nie je izolovaný od ostatného sveta, ale pestuje partnerstvá na rôznych úrovniach,
- môže byť hrdý na svojich obyvateľov, ktorí sú si vedomí zodpovednosti za vlastný život a rozvoj komunity, zapájajú sa do činnosti MR a angažujú sa vo veciach verejných.

SWOT ANALÝZA MR LVR-Z

1. PRÍRODNE ZDROJE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> ❖ bohaté prírodné dedičstvo, ❖ dobrá lokalizácia MR, ❖ obrábanie pôdy tradičným spôsobom, ❖ vlastné zdroje pitnej vody – pramene, ❖ existencia rybníkov, ❖ čisté ovzdušie,	<ul style="list-style-type: none"> - nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom, - množstvo ladom ležiacej – neobrábanej pôdy, - neregulované vodné toky – riziko záplav,
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> ◆ rekultivácia parkov a ich prestavba na oddychové zóny pre domácich i turistov, ◆ využitie ladom ležiacej pôdy na ekologické pestovanie liečivých bylín, ◆ prinávratenie pozemkov Vojenského priestoru Javorina, ◆ využitie lesov a zdrojov geotermálnych vôd, ◆ využitie alternatívnych – obnoviteľných zdrojov energie – veterná, slnečná, biomasa, drevoštiepka, ◆ ekologické pestovanie plodín, ◆ regulácia vodných tokov,	<ul style="list-style-type: none"> ◆ prírodné katastrofy, ◆ nedostatok pitnej vody, ◆ nelegálna ťažba dreva, ◆ nevysporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom,
2. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA
4. SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA	5. EKONOMICKÉ ZDROJE
6. ĽUDSKÉ ZDROJE	

PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

Problém č. 1: Nedostatočne rozvinutý CR

Cieľ:
Zlepšiť podmienky pre využitie a propagáciu prírodného, kultúrneho a historického a ľudského potenciálu mikroregiónu, tak aby sa odvetvie CR stalo jedným z hlavných zdrojov príjmov rozpočtu mikroregiónu.

Návrhy riešení:

1. Zvýšiť využitie termálnych prameňov.
2. Rozvinúť agroturizmus a poľovníctvo.
3. Zlepšiť podmienky pre pešiu turistiku a cykloturistiku, tak v letných ako aj v zimných mesiacoch.
4. Sprístupniť pamiatky na tzv. Gotickej ceste a zatraktívniť drobnú miestnu architektúru.
5. Zlepšiť prezentáciu tradícií, zvyklostí, zručností v remeslách v spojení s divadelnou kultúrou.
6. Zvýšiť kvalitu informačno – marketingovej podpory mikroregiónu zriadením informačnej kancelárie.
7. Zabezpečiť rozvoj ľudských zdrojov prostredníctvom osvedy, výchovy, vzdelávania a príkladmi pozitívnej motivácie.
8. Zvýšiť účasť mikroregiónu na veľtrhoch, výstavách (2 x za rok).
9. Zvýšiť počet ubytovacích a stravovacích zariadení.
10. Rozšíriť ponuku špecifických regionálnych produktov vyrobených podľa vlastných receptúr

Problém č. 2: Nedostatok pracovných miest

Ciel:

Zlepšiť podmienky pre lokalizáciu ekonomických subjektov a pre rozšírenie ich výroby pri znížení miery nezamestnanosti.

Návrhy riešení:

1. Zlepšiť využitie zdrojov minerálnych a termálnych vôd.
2. Rozšíriť chov a lov rýb.
3. Zvýšiť využitie alternatívnych – obnoviteľných zdrojov pre výrobu energie (vietor, slnko, biomasa, drevo štiepka).
4. Založiť mikropôžičkový fond spravovaný manažmentom mikroregiónu v zastúpení samosprávy, podnikateľského sektora a neziskových organizácií.
5. Zvýšiť informovanosť o nových výrobných technológiách a výrobkoch.
6. Zvýšiť inštitucionálnu podporu vzdelávania a poradenstva pre existujúcich malých a stredných podnikateľov.
7. Zvýšiť orientáciu zamestnávateľov i poradenských inštitúcií na absolventov škôl ako potenciálnych podnikateľov.
8. Upriamiť pozornosť na poľnohospodárstvo a drevársky priemysel.
9. Zaviesť ústretovú daňovú politiku miestnych samospráv mikroregiónu voči podnikateľským subjektom (začínajúcim i existujúcim).

Problém č. 3: Nedostatočná občianska vybavenosť

Ciel:

Vytvoriť z územia mikroregiónu vhodný priestor pre sociálny a kultúrno-spoločenský život s dostupnosťou všetkých požadovaných služieb.

Návrhy riešení:

1. Rozšíriť a zlepšiť podmienky pre bývanie.
2. Zlepšiť podmienky pre rekreáciu, šport a oddych úpravou športových ihrísk, vybudovaním amfiteátrov a nových multifunkčných zariadení so širokým spektrom poskytovaných služieb.
3. Rozšíriť ponuku kultúrnych a spoločenských aktivít.
4. Podporiť vznik a činnosť spoločenských a neziskových organizácií.
5. Využiť voľné budovy.
6. Podporiť zriaďovanie klubovní a múzeí.
7. Rozšíriť používanie moderných prostriedkov výpočtovej techniky a internetu.
8. Doplniť autobusové spojenie vlastnými dopravnými prostriedkami.
9. Skvalitniť výuku a prostredie zariadení školskej infraštruktúry.
10. Rozšíriť a skvalitniť zariadenia zdravotnej starostlivosti.

ŠTRUKTÚRA OPATRENÍ

STRATEGICKÝ CIEĽ:

Zvýšiť konkurencieschopnosť a životnú úroveň obyvateľov mikroregiónu.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1: Rozšírenie a skvalitnenie využitia potenciálu územia pre zvýšenie jeho atraktívnosti v oblasti cestovného ruchu ako zdroja ekonomického rastu.

Opatrenie 1.1: Podporiť rozvoj kapacít pre vidiecky turizmus, agroturizmus a kúpeľníctvo.

Opatrenie 1.2: Zatraktívniť prostredie MR pre návštevníkov hlavne prvkami krajiny tvorby a obnovou historických a kultúrnych pamiatok za podpory ich inovatívneho využitia.

Opatrenie 1.3: Zvýšiť kvalitu informačnej a marketingovej stratégie mikroregiónu.

Opatrenie 1.4: Podporiť rozvoj ľudských zdrojov pre rozvoj cestovného ruchu v území.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2: Podporiť tvorbu pracovných miest a zvýšiť zamestnanosť vytvorením vhodných podmienok pre lokalizáciu ekonomických subjektov a pre rozšírenie ich výroby.

Opatrenie 2.1: Podporiť rozvoj alternatívneho a ekologického poľnohospodárstva hlavne u menších štruktúr so zameraním na tvorbu pridanej hodnoty.

Opatrenie 2.2: Podporiť vznik a rozvoj malých a stredných spracovateľských drevárskych podnikov.

Opatrenie 2.3: Podpora tvorby zamestnanosti prostredníctvom rozvoja drobných služieb a remesiel.

Opatrenie 2.4: Podpora úspory energie a využitia alternatívnych obnoviteľných zdrojov pre výrobu energie (vietor, slnko, biomasa, drevoštiepka,...)

Opatrenie 2.5: Zvýšiť inštitucionálnu a informačnú podporu vzdelávania a poradenstva pre existujúcich a začínajúcich malých a stredných podnikateľov MR a dobudovať podnikateľskú inšfraštruktúru.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3: Skvalitniť podmienky života a verejných služieb a statkov v obciach MR.

Opatrenie 3.1: Podpora budovania a rekonštrukcie maloplošnej technickej a sociálnej infraštruktúry.

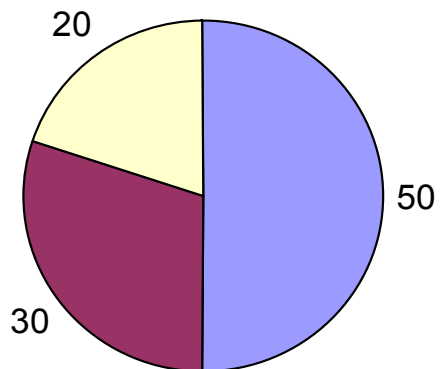
Opatrenie 3.2: Obnova obcí vrátane drobnej architektúry s pôvodnými (regionálnymi) tvaroslovnými prvkami.

Opatrenie 3.3: Podporiť aktivizáciu občanov prostredníctvom vzniku a činnosti spoločenských neziskových organizácií, klubovní, múzeí, ...

Opatrenie 3.4: Rozšíriť používanie moderných prostriedkov výpočtovej techniky a internetu vo všetkých oblastiach života mikroregiónu.

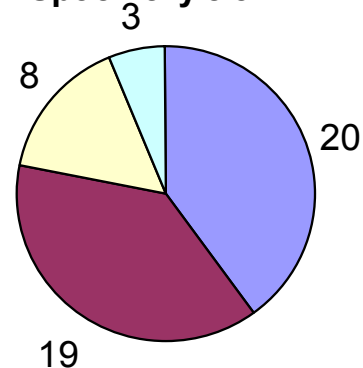
Rozdelenie finančných prostriedkov v mil. SKK

medzi špecifické ciele

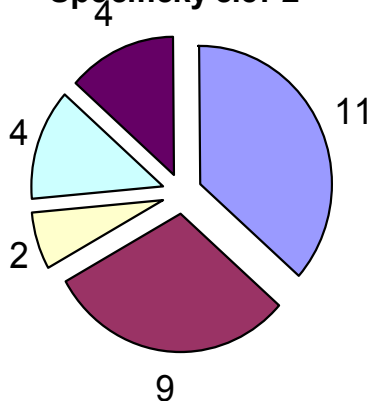
■ Špecifický cieľ 1 ■ Špecifický cieľ 2 □ Špecifický cieľ 3

Špecifický cieľ 1

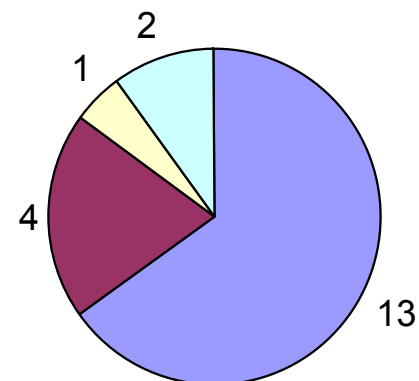
■ Opatrenie 1.1 ■ Opatrenie 1.2
□ Opatrenie 1.3 □ Opatrenie 1.4

Špecifický cieľ 2

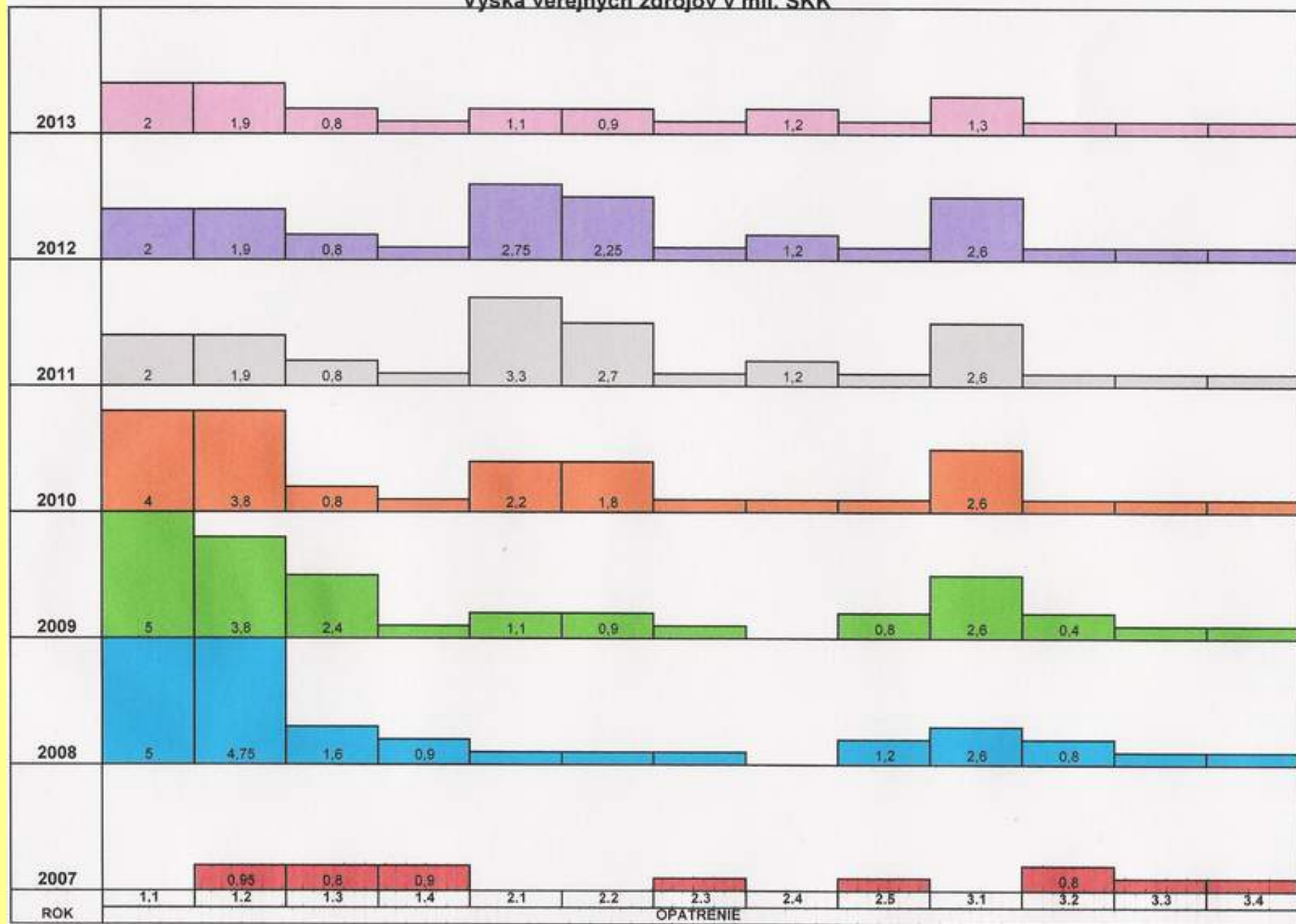
■ Opatrenie 2.1 ■ Opatrenie 2.2 □ Opatrenie 2.3
□ Opatrenie 2.4 ■ Opatrenie 2.5

Špecifický cieľ 3

■ Opatrenie 3.1 ■ Opatrenie 3.2
□ Opatrenie 3.3 □ Opatrenie 3.4

Výška verejných zdrojov v mil. SKK

ĎAKUJEM ZA POZORNOST'

Ing. ANDREA HRADISKÁ

**Regionálny expert TP SAPARD,
Riaditeľka CPK**

Tel.: 053/451 46 99 066

Mobil: 0903 449 327

Mail: cpklevoca@levoca.sk